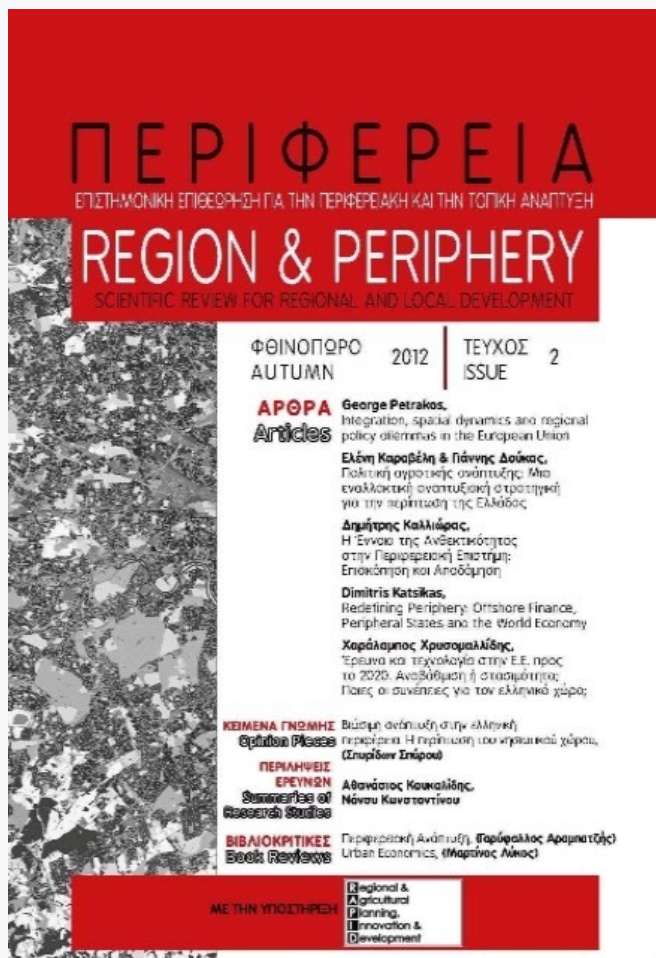

Περιφέρεια | Regional Integration: Politics, Economics, Governance

Τόμ. 2, Αρ. 2 (2012)

Περιφέρεια | Region & Periphery

Urban Economics

Μαρτίνος Λύκος

doi: [10.12681/rp.18554](https://doi.org/10.12681/rp.18554)

Copyright © 2018, Μαρτίνος Λύκος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

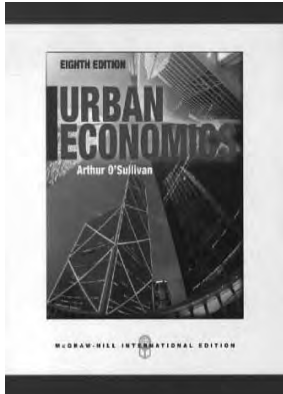
Λύκος Μ. (2012). Urban Economics. *Περιφέρεια | Regional Integration: Politics, Economics, Governance*, 2(2), 113–115. <https://doi.org/10.12681/rp.18554>

Arthur O'Sullivan

Urban Economics

New York, McGraw-Hill/Irwin (8th edition), 2011, σελ. 528

[Σε ελληνική μετάφραση Αστική Οικονομική: Αθήνα, Κριτική, 2011 (7η έκδοση)]

Arthur O'Sullivan,
Καθηγητής Οικονομικών,
Lewis & Clark College
(Portland – Oregon)

Ένα βιβλίο γνωστό στο χώρο της οικονομικής γεωγραφίας, το “*Urban Economics*” του Arthur O'Sullivan, έφθασε πρόσφατα στην όγδοη έκδοσή του (2011). Το βιβλίο είναι πλέον προστό και στο ελληνικό κοινό έπειτα από την πρόσφατη μετάφραση της έβδομης έκδοσης (σε επιμέλεια Γιάννη Ψυχάρη και Αντώνη Ροβολή και μετάφραση Ελεάννας Αντωνόγλου, Εκδόσεις Κριτική 2011). Σύμφωνα με στοιχεία από το site του εκδότη, έχει μεταφραστεί ακόμη στα Κινεζικά, τα Κορεατικά και τα Ρωσικά. Η τόσο τετριμμένη τα τελευταία χρόνια έννοια της «παγκοσμιοποίησης» στην προκειμένη περίπτωση δικαιώνεται πανηγυρικά. Άλλωστε, τα προβλήματα αστικού σχεδιασμού στις ραγδαία αναπτυσσόμενες (και αστικοποιούμενες) χώρες είναι πολλά και έντονα. Όλα τα παραπάνω δίνουν μία καλή αφορμή για την παρουσίασή του εν έτει 2012.

Η πρώτη έκδοση του βιβλίου κυκλοφόρησε το όχι και τόσο μακρινό 1990. Μέσα σε δύο δεκαετίες ακολούθησαν επτά επανεκδόσεις (όχι απλές ανατυπώσεις). Τι μπορεί να σημαίνει αυτό; Πρώτα απ' όλα την εκδοτική επιτυχία του εγχειρήματος – το βιβλίο έχει αποδοχή. Επιπλέον αποδεικνύεται ότι η ανάγκη αναθεωρήσεων εξαρτάται άμεσα από το είδος του περιεχομένου. Πολλά συγγράμματα απαιτούν συχνές αναθεωρήσεις προκειμένου να αποφύγουν την απαξίωση με την πάροδο του χρόνου. Η πλειονότητα των αντίστοιχων βιβλίων, προκειμένου αυτά να αποτελούν ολοκληρωμένα συγγράμματα προς διανομή στα πανεπιστήμια, περιλαμβάνουν στοιχεία τα οποία αποτελούν ακτινογραφίες της στιγμής – δηλαδή της πρώτης έκδοσης. Για παράδειγμα, η αποτύπωση του επιπέδου ανάπτυξης, των δημογραφικών μεγεθών, της απασχόλησης κ.α. αλλάζει διαρκώς με κάθε έκδοση νέων στατιστικών στοιχείων, συχνά σε ετήσια βάση. Το ίδιο ισχύει, αν και σπανιότερα, για την περιγραφή διάφορων μέτρων πολιτικής, για τις αναφορές σε ισχύουσες διατάξεις νόμων κ.λπ. Κατά συνέπεια, όλη η σχετική τεκμηρίωση που συνοδεύει αυτά τα στοιχεία (πίνακες, χάρτες, διαγράμματα κ.λπ.) καθίσταται τα-

χύτατα ξεπερασμένη. Το εν λόγω βιβλίο με τις συχνές επανεκδόσεις του καταφέρει να παραμένει ενημερωμένο, όμως πάντοτε υπάρχει η αίσθηση ότι ένα τμήμα του αργά ή γρήγορα θα ξεπεραστεί και αυτό με τη σειρά του (η επαναγορά του σε κάθε νέα έκδοση προφανώς και δεν αποτελεί λογική λύση). Σημειώνεται επίσης ότι με τις επανεκδόσεις ο συγγραφέας έχει επιφέρει σταδιακά και «δομικές» αλλαγές στο βιβλίο (ως προς το περιεχόμενό του) – επαναπροσεγγίζοντας κάποια ζητήματα ή προσθέτοντας στη συλλογιστική.

Μία πρώτη επισήμανση σχετικά για το περιεχόμενο αφορά στην εξειδίκευση της ύλης μόνο για την *αστική* οικονομική. Ο συγγραφέας δεν ακολουθεί τη λογική της συνύπαρξης υλικού τόσο για την *αστική* όσο και για την *περιφερειακή* οικονομική, σε ένα ευρύτερο πλαίσιο *οικονομικής γεωγραφίας*. Φυσικά δεν είναι ο μόνος ή ο πρώτος που ακολουθεί αυτό το πρότυπο. Είναι δεδομένο ότι οι δύο κλάδοι θεωρούνται συγγενείς, με την έννοια ότι πρόκειται για ανάλυση των οικονομικών φαινομένων έπειτα από χωρικό εστιασμό κάποιου βαθμού. Η ίδια «συγγένεια» παρατηρείται συχνά και στον πανεπιστημιακό χώρο (αστικές και περιφερειακές σπουδές / ανάπτυξη / οικονομική) τόσο εντός Ελλάδας όσο και εκτός αυτής. Προφανώς έχουμε μία σχέση αιτίου – αιτιατού: η ύπαρξη των πανεπιστημιακών τμημάτων οδηγεί στη συγγραφή αντίστοιχων συγγραμμάτων που να καλύπτουν πλήρως τη διδασκόμενη ύλη. Όμως το ζητούμενο για ένα βιβλίο δεν είναι εάν επιτυγχάνεται η κάλυψη της *ύλης* αλλά του *αντικειμένου* με το οποίο καταπιάνεται. Εν προκειμένω, η ύλη αφορά μόνο στην αστική διάσταση της οικονομικής και η έκταση του βιβλίου είναι σημαντική – πώς όμως αυτό το γεγονός επηρεάζει το περιεχόμενο; Το βιβλίο ξεπερνά τη στενή οικονομική ανάλυση και εκτείνεται σε άλλους (όμορους;) τομείς όπως της χωροταξίας, του περιβάλλοντος, ακόμη και της κοινωνιολογίας. Προσεγγίζει έννοιες όπως το έγκλημα, η εκπαίδευση και η τοπική αυτοδιοίκηση. Προφανώς, ακόμη και αυτές οι παράμετροι αναλύονται με μία «οικονομική» διάθεση, η συμπερίληψή τους όμως δεν παύει να αποτελεί μία σχετική έκπληξη, δεδομένου του τίτλου.

Η δομή του βιβλίου, με σύνοψη και ερωτήσεις για τους αναγνώστες στο τέλος κάθε κεφαλαίου (προς έλεγχο της κατανόησης των όσων μελετήθηκαν) αποτελεί απόδειξη του προσανατολισμού του για ακροατήριο πανεπιστημίων και κολλεγίων (κυρίως αμερικανικών). Η εν λόγω επιλογή έχει φίλους και εχθρούς. Γενικά, ο αμερικανοκεντρικός τρόπος γραφής είναι εμφανής στο σύνολο του έργου. Κάποια ζητήματα συμβατότητας με την αμερικανική λογική προβληματίζουν ελάχιστα π.χ. οι διαφορές του μετρικού συστήματος. Άλλού τα προβλήματα είναι πιο ουσιώδη. Τα ζητήματα της γκετοποίησης ή των φυλλετικών διακρίσεων εντός των πόλεων (παρ' ότι τονίζονται ως προβλήματα ασυμβατότητας των παραδειγμάτων και από τους επιμελητές της ελληνικής έκδοσης) είναι λίγο ως πολύ παρόντα παντού στον κόσμο, άρα παραμένουν ενδιαφέροντα. Το κυριότερο πρόβλημα ως προς τη «χρησιμότητα» του βιβλίου εκτός ΗΠΑ βρίσκεται στην ανάλυση των διοικητικών πρακτικών οι οποίες στις ΗΠΑ είναι πολύ ιδιαίτερες – π.χ. η «δημοσιονομική» λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης και ο ρόλος της στην τοπική οικονομική ανάπτυξη. Ακόμη κι έτσι, αυτού του είδους οι ιδιαιτερότητες δεν μπορούν να θεωρηθούν μειονεκτήματα του τρόπου ανάλυσης ή γραφής. Το πόνημα είναι χωρίς αμφιβολία γραμμένο με τρόπο κατανοητό και δεν επιδιώκει τον τίτλο του «παγκό-

σμιου εγχειριδίου». Απλά, ενώ είναι γραμμένο για φοιτητική χρήση στις ΗΠΑ, για αναγνωστικό κοινό εκτός ΗΠΑ η ανάγνωση του απαιτεί υψηλότερου επιπέδου γνώσεις για φαινόμενα και καταστάσεις.

Επισημαίνονται πάντως και κάποια σημεία που μπορούν να προκαλέσουν σύγχυση. Υπάρχουν διαφορές από κεφάλαιο σε κεφάλαιο στα παρεχόμενα στοιχεία ιδίων χαρακτηριστικών (βλ. το πληθυσμιακό μέγεθος πόλεων), κάποια από τα οποία οδηγούν σε παραπλανητικούς υπολογισμούς (π.χ. στην πραγματικότητα στο Τόκιο κατοικεί το 28% του πληθυσμού της Ιαπωνίας και όχι το 16%). Επίσης η εμβάθυνση στην ανάλυση κάποιων φαινομένων δεν ικανοποιεί πάντα. Το βιβλίο, μεταξύ πολλών άλλων, περιγράφει εν τάχει το φαινόμενο της «πρωτοκαθεδρίας» της κύριας πόλης (δηλαδή του ποσοστού του πληθυσμού μίας χώρας που διαμένει στη μεγαλύτερη πόλη της) απλά επισημαίνοντας ότι ο βαθμός του φαινομένου διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα. Το φαινόμενο παρουσιάζεται αποσπασματικά με τη διαπίστωση ότι συναντάται κυρίως στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Πράγματι, στη Νέα Υόρκη κατοικεί λιγότερο από το 6,5% του πληθυσμού των ΗΠΑ ενώ στο Μοντεβιδέο σχεδόν το 40% της Ουρουγουάης, όπως αναφέρεται. Όμως η σύγκριση χωρών τόσο διαφορετικών πληθυσμιακών μεγεθών είναι χωρίς περιεχόμενο: οι ΗΠΑ στην πραγματικότητα είναι ένα άθροισμα δεκάδων χωρών του μεγέθους της Ουρουγουάης – άλλωστε πρόκειται για μία *ομοσπονδία κρατών* και σε επίπεδο *πολιτειών* το φαινόμενο της υψηλής αναλογίας είναι υπαρκτό. Το φαινόμενο πρέπει να μελετάται όχι απαραίτητα μεταξύ «κρατών» αλλά μεταξύ χωρικών τμημάτων ανάλογου πληθυσμιακού μεγέθους – τότε έχει νόημα η αναζήτηση των αιτιών που διαφοροποιούν τα παραδείγματα (π.χ. δε θα ανέμενε κανείς η Κίνα του 1,3 δισ. πληθυσμού να αναπτύξει μία μητρόπολη μεγέθους εκατοντάδων εκατομμυρίων, ούτε προκαλεί έκπληξη ότι το 100% του πληθυσμού του Μονακό κατοικεί στην «πρωτεύουσα»).

Σε κάθε περίπτωση, πρόκειται για ένα βιβλίο η ύλη του οποίου θα καλύψει την πλειονότητα των αναγκών. Η πληθώρα διαγραμμάτων και η συχνή χρήση τυπολογίων υπενθυμίζει ανά πάσα στιγμή ότι πρόκειται για εγχειρίδιο *οικονομικών*. Προϋποθέτει την εξοικείωση με τις βασικές αρχές και μεθόδους της οικονομικής επιστήμης και συνεπώς δεν πρόκειται για ένα «ελαφρύ» ανάγνωσμα – γεγονός που εδώ αξιολογείται ως κάτι θετικό.

Το Πρώτο Μέρος του βιβλίου (*“Market Forces in the Development of Cities”*) περιγράφει βασικά ζητήματα όπως η ύπαρξη των πόλεων, το μέγεθος και η μεγέθυνσή τους. Το Δεύτερο Μέρος (*“Land Rent and Land-Use Patterns”*) εστιάζει στη χρήση της γης και τα συναφή με αυτή. Το Τρίτο (*“Urban Transportation”*) μελετά τον οικονομικό ρόλο του συστήματος μεταφορών. Το Τέταρτο Μέρος (*“Education and Crime in Cities”*) ποιοτικοποιεί την ανάλυση με τα αντίθετα άκρα που εμφανίζονται κατά κανόνα σε μία αστική δομή: αυξημένες δυνατότητες εκπαίδευσης αλλά και αυξημένα επίπεδα παραβατικότητας. Το Πέμπτο (*“Housing”*) πραγματεύεται την οικονομική διάσταση του οικιστικού περιβάλλοντος και την αγορά κατοικίας. Τέλος, το Έκτο Μέρος (*“Local Government”*) επικεντρώνεται στο ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης στην τοπική οικονομία (με έμφαση σε ομοσπονδιακού τύπου παραδείγματα).

Μαρτίνος Λύκος

Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Τα κείμενα υποβάλλονται στα ελληνικά ή στα αγγλικά. Οι συγγραφείς δεσμεύονται ότι δεν έχουν δημοσιεύσει ή υποβάλει προς κρίση τα άρθρα τους σε άλλο έντυπο. Σε περίπτωση δημοσίευσης παρόμοιου άρθρου, αυτό δηλώνεται από τον συγγραφέα. Τα κείμενα υποβάλλονται σε ηλεκτρονική μορφή στην ακόλουθη διεύθυνση: perifereia.edit@gmail.com

Τα άρθρα αξιολογούνται από δύο τουλάχιστον ανώνυμους κριτές. Το όνομα και τα άλλα στοιχεία του συγγραφέα, καθώς και ο τίτλος του άρθρου πρέπει να υποβάλλονται σε ξεχωριστή σελίδα από το κυρίως σώμα (τίτλο, κείμενο, βιβλιογραφικές αναφορές). Τα υποβαλλόμενα άρθρα πρέπει να συνοδεύονται από δύο περιλήψεις, όχι μεγαλύτερες των 100 λέξεων, και 5 λέξεις-κλειδιά στα ελληνικά και τα αγγλικά. Η έκταση των άρθρων πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 6-8.000 λέξεων συμπεριλαμβανομένων των περιλήψεων και αναφορών.

Για τις αναφορές χρησιμοποιείται το σύστημα Harvard. Οι αναφορές στο κείμενο περιλαμβάνουν το επώνυμο του συγγραφέα και το έτος έκδοσης της δημοσίευσης, π.χ. (Esping-Andersen, 1990; Kleinman and Piachaud, 1993). Οι άμεσες αναφορές πρέπει να δίνουν και τον αριθμό της σελίδας ή των σελίδων, π.χ. (Ferrera et al., 2002: 230). Σε περίπτωση περισσότερων αναφορών του ίδιου συγγραφέα για το ίδιο έτος, πρέπει να χρησιμοποιείται η διάκριση με α, β, γ κ.λπ. για το έτος. Οι βιβλιογραφικές αναφορές (όχι βιβλιογραφία) καταχωρούνται αλφαβητικά στο τέλος του κειμένου. Παρακαλούνται οι συγγραφείς να επιμελούνται την ακριβή αντιστοίχιση των αναφορών του κειμένου με τον αλφαβητικό κατάλογο των βιβλιογραφικών αναφορών στο τέλος του κειμένου και το αντίστροφο. Η αναφορά σε βιβλία πρέπει να δίνει το όνομα του συγγραφέα, το έτος έκδοσης, τον τίτλο του βιβλίου, τον τόπο έκδοσης και την επωνυμία του εκδοτικού οίκου. Π.χ. Scharpf F. (1999), *Governing in Europe: Effective and Democratic?* Oxford: Oxford University Press. Η αναφορά άρθρων σε περιοδικά πρέπει να δίνει τόμο, τεύχος, σελίδες καθώς και τον τίτλο του άρθρου σε απλά εισαγωγικά. Για παράδειγμα: Atkinson A.B., Marlier E. and Nolan B., (2004), "Indicators and Targets for Social Inclusion in the European Union", *Journal of Common Market Studies* 42:47-75. Αναφορές σε κεφάλαια συλλογικών τόμων καταχωρούνται με τον τίτλο του κεφαλαίου σε απλά εισαγωγικά, ακολουθούμενο από τον συγγραφέα και τον τίτλο του συλλογικού τόμου. Π.χ. Leibfried, S. and Pierson P., (1995) "Semisovereign Welfare States: Social Policy in a multitiered Europe", in: Leibfried S. and Pierson P., (eds), *European Social Policy: Between Fragmentation and Integration*, p.p. 43-77, Washington D.C.: The Brookings Institution. Οι τίτλοι των βιβλίων και περιοδικών γράφονται με πλάγια γράμματα. Συνιστάται οι επεξηγηματικές σημειώσεις να είναι οι ελάχιστες δυνατές. Εάν κρίνονται απαραίτητες, τότε πρέπει να αριθμούνται στο κείμενο και να παρατίθενται στο τέλος τους άρθρου. Επίσης, στο τέλος παρατίθενται και οι τυχόν ευχαριστίες. Άρθρα που δεν συμβιβάζονται με τις παραπάνω οδηγίες επιστρέφονται στον συγγραφέα για την ανάλογη προσαρμογή. Η γλωσσική επιμέλεια των κειμένων (στα ελληνικά ή στα αγγλικά) είναι αποκλειστική ευθύνη του συγγραφέα.

Τα **προς κρίση-παρουσίαση βιβλία** αποστέλλονται επίσης στην ίδια ηλεκτρονική διεύθυνση: perifereia.edit@gmail.com

Η **Περιφέρεια** κυκλοφορεί δύο φορές τον χρόνο: την άνοιξη και το φθινόπωρο. Εκδίδεται με την υποστήριξη της RAPID Μελετητική-Συμβουλευτική ΕΠΕ, email: rapidcon@gmail.com. Εκτυπώνεται και διανέμεται από τις εκδόσεις Διώνικος, Θεμιστοκλέους 42, Αθήνα 10678, τηλ/φαξ. 210 3801777, e-mail: dionicos@otenet.gr. Για γενικές πληροφορίες, η ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας είναι η ακόλουθη: perifereia.info@gmail.com. Οι περιλήψεις των άρθρων είναι διαθέσιμες στο <http://emero.pspa.uoa.gr>.